

'Leren in het onderwijs en/of kinderopvang?' leidt tot levendige discussie.

Op 18 april hield de Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang haar eerste 'BMK Thema-discussie' en ging in gesprek met een breed publiek. Het werd een middag met een boeiende dialoog over het belang van de doorgaande ontwikkellijn, over ontwikkelen en leren in kinderopvang en onderwijs, en over kansen en risico's. Voorzitter Sharon Gesthuizen leidt het gesprek; een dialoog tussen leden, vak-experts, diverse betrokken partijen en geïnteresseerden.

'Leren buiten de school'

De middag start met een betoog van Emeritus hoogleraar Prof. Dr. Robert-Jan Simons over de noodzaak van een visie op leren om richting te geven aan de ontwikkeling van kinderen, om sturing te geven aan medewerkers en docenten en om zaken met elkaar af te stemmen.

Robert-Jan Simons pleit er voor om verder te kijken dan alleen de cognitieve aspecten, en ook de sociaal emotionele ontwikkeling van kinderen te betrekken in een dergelijke visie. En dat we het in de discussie moeten hebben over leren in de periode 0-15 jaar. Want over die hele periode hebben we integratie-opdrachten. Niet alleen in kinderopvang en onderwijs, maar ook de integratie met welzijn, sport en cultuur.

Hiertoe heeft hij een 'language of learning' ontwikkeld die begrippen en woorden aanreikt en de basis vormt voor een visie op leren. Deze 'language of learning' bestaat uit vijf vormen: de kunst afkijken, participeren, kennis verwerven, oefenen en ontdekken. De school heeft als opdracht meer het informele leren centraal te stellen en daar kan de kinderopvang een rol bij spelen. Want leren op school is te typeren als veel nadruk op het begeleid leren en wat minder op het zelfstandig en impliciete leren. In de opvang daarentegen komt het informele leren, impliciete en zelfstandig leren meer aan bod.

Van de drie soorten van leren (begeleid leren, zelfstandig leren en informeel leren) is het

informele leren erg belangrijk want de samenleving heeft behoefte aan mensen die 'doorgevoerde kennis en vaardigheden' bezitten. Dat wil zeggen dat je je kennis ook kan toepassen in complexe situaties onder druk, dus als het moeilijk is. Dat leer je in de context en dat leer je door er mee te werken en dat leer je niet in de schoolbanken.

Robert-Jan Simons waarschuwt ervoor niet alles te gaan 'veronderwijskundigen'. Dus niet het spelend leren wegnemen maar vooral kijken naar nieuwe vormen als participeren, kunst afkijken en ontdekken. Die andere twee vormen beheersen we wel. Zijn voorstel zou zijn te kijken naar samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang vanuit die vijf leermetaforen en de drie soorten van leren. Samen kijken hoe we geïntegreerd sterker kunnen worden en beter kunnen voldoen aan de eisen die de toekomst stelt aan het leren.

Paneldiscussie

Vervolgens introduceert Sharon Gesthuizen de panelleden, dat zijn naast Robert Jan Simons; Prof. Dr. Janneke Plantenga, hoogleraar van de welvaartstaat aan de universiteit van Utrecht, Job van Velsen, oprichter en directeur van Etuconsult, bureau voor vernieuwende onderwijsconcepten en Drs. Aleid Truijens columnist bij de Volkskrant, waarin ze veel schrijft over onderwijs en soms over kinderopvang. Het panel én de zaal zullen aan de hand van stellingen de dialoog aangaan.

Janneke Plantenga merkt op dat deze discussie 15 jaar geleden absoluut niet mogelijk was geweest. Het is pas de laatste 10 jaar dat we hebben leren nadenken over het instrument van kinderopvang en wat dat betekent voor kinderen. Een heel belangrijke discussie, volgens haar en tegelijkertijd een discussie waar wij als samenleving ook nog heel veel over moeten leren.

Alle aanwezigen geven hun mening over de stellingen door realtime te stemmen. De uitkomsten projecteren we tijdens de dialoog.

Om tot echte 'onderwijsvernieuwing' te komen is het een voorwaarde dat BSO-tijd en onderwijstijd kunnen mengen.

Opgemerkt wordt dat het niet gaat om vernieuwing van het onderwijs maar om vernieuwing van het leren. Als we de nadruk leggen op onderwijs dan is het risico dat we uitgaan van onderwijs waar de kinderopvang

bij kan aansluiten. Bovendien kan je best tot onderwijsvernieuwing komen zonder het mengen van tijden.

Het merendeel van de aanwezigen (80%) is het eens met deze stelling en merkt op dat mengen van tijden wel degelijk een meerwaarde biedt. En dat samenwerken makkelijker gaat als je tijden kan mengen. Ook het team met vaste mensen, in een vaste omgeving en de korte lijnen zijn belangrijk.

Veel kinderen kunnen nu geen gebruik maken van de BSO. Dus we moeten er voor zorgen dat álle kinderen zich kunnen ontwikkelen, of het nu in onderwijstijd of in opvangtijd is. Door het mengen voeg je wel meer tijd toe waarin je meer kan doen.

Geconcludeerd wordt dat arrangementen met zowel rust én ruimte voor het sociaal-emotioneel ontwikkelen, belangrijk zijn want kinderen leren op alle momenten. En als kinderen meer van onderwijstijd gaan houden gaat er minder verloren. Nu hebben we een systeem bedacht waarmee we 's ochtends om half negen van start gaan, knopje cognitief leren gaat aan en pas om 15.00 uur weer uit. Dat werkt voor heel veel kinderen niet. We moeten een beetje af van dat leren op één manier. We moeten proberen een breed pakket te organiseren.

Om gelijke kwaliteit van kinderopvang en primair onderwijs te bewerkstelligen, is een pedagogisch curriculum van 0-6 jaar een noodzaak.

Eenzijds is de afbakening 0-6 jaar een beperking want het houdt niet op bij 6 jaar en zou eigenlijk tot 12 of 15 jaar moeten zijn. Aan de andere kant wordt geopperd dat de focus op 0-6 jaar goed is omdat die groep nu zo'n versnipperd landschap kent en daar de nood is het hoogst is. Om ook heel jonge kinderen in de gelegenheid te stellen zich op alle gebieden te ontwikkelen, is het daarom belangrijk om voor die groep één voorziening met één afstemming te hebben.

Het pedagogisch curriculum vertelt hoe kinderopvangprofessionals de pedagogische opdrachten uit de Wet Kinderopvang in de praktijk kunnen uitvoeren. Het ontstaan hiervan ligt in de behoefte van onderwijs en kinderopvang om goed samen te werken in een geïntegreerde voorziening. Dezelfde taal spreken helpt dan. Zeker voor de groep kinderen van 4 en 5 jaar; zij staan met één been in de kinderopvang en de andere in het onderwijs.

Een meerderheid van de aanwezigen (61%) ziet een pedagogisch curriculum als een noodzaak.

Voor- en Vroegschoolse Educatie bevordert de segregatie.

Het panel merkt op dat wanneer je de situatie in Nederland horizontaal bekijkt, we een heel verkaveld veld hebben. En dat het VVE programma met doelgroepkinderen segregatie bevordert.

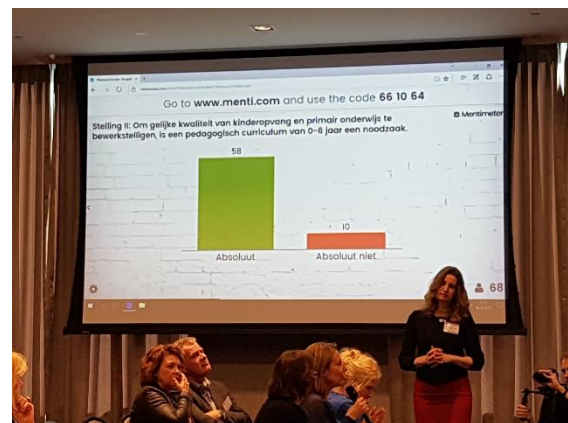
Als je het verticaal bekijkt echter, bevordert de VVE juist integratie! Want bepaalde

kinderen krijgen een steuntje in de rug zodanig dat ze beter uit de voeten kunnen in het primair onderwijs. De intentie is dus eigenlijk integratie.

Nederland is een typisch land wanneer het gaat over VVE en onderzoek naar de effectiviteit daarvan. In Nederland is de effectiviteit van VVE niet bewezen. Maar dat wil niet zeggen dat het bewezen niet-effectief is. Want uit veel internationaal onderzoek blijkt dat er veel rendement te behalen valt met VVE voor doelgroep kinderen. Die kinderen hebben thuis geen rijk programma terwijl dát juist de schoolprestaties van deze kinderen bevordert.

Dus om zo effectief mogelijk te zijn moet je zorgen dat je een programma baseert op doelgroep kinderen omdat je hen die extra steun wil geven om op termijn te komen tot integratie.

Er wordt opgemerkt vanuit de zaal dat er een meerwaarde zit in het samen opgroeien zowel HBO-plus gezinnen als kansarme gezinnen.

In dat geval wordt geadviseerd het programma gratis aan te bieden aan de kansarme gezinnen en de HBO-plus ouders er voor te laten betalen.

Het merendeel van de zaal, 54% is het ermee eens dat de manier waarop we de voorschoolse educatie nu hebben georganiseerd, de segregatie bevordert.

Op de vraag of we iets kunnen leren van het buitenland, antwoordt het panel dat onderzoek lastig is, want je moet met een

controle groep werken en het onderzoek over een langere periode uitvoeren. Geconcludeerd wordt dat er wel behoefte is aan meer en beter onderzoek.

Een doorgaande ontwikkellijn is alleen maar nodig voor kinderen die extra zorg en begeleiding nodig hebben.

Over deze stelling is iedereen het eens; dit is nodig voor alle kinderen. Er wordt zelfs aan toegevoegd dat een doorgaande ontwikkellijn zeker nodig is voor bestuurders, directeuren, leidinggevenden en het operationele niveau. Iedereen moet weten wat de visie is en daar een verantwoordelijkheid in dragen. Dan wordt het geheel krachtiger.

Vanuit de zal wordt opgemerkt dat het wisselend is hoe ouders ervaren dat ze een doelgroepouder zijn. Onderscheid maken is natuurlijk niet goed, maar het is wel zaak voor ieder individueel kind te bepalen wat het nodig heeft. Dus er wordt samen met de ouder gekeken wat de beste route is naar de beste begeleiding. Het is echt maatwerk.

Geconcludeerd wordt dat het er om gaat dat we alle kinderen aan een 'groeimindset' krijgen. Dat wil zeggen dat ze een brede set van kennis en vaardigheden krijgen aangereikt inclusief de morele en sociaal-emotionele vaardigheden, zodat ze zich optimaal kunnen

ontwikkelen. Dan kan er niemand tegen zijn dat er een doorgaande ontwikkellijn voor iedereen is. Ook niet als dat betekent dat je soms een groep kinderen apart neemt. Dit sluit aan bij de lezing van Robert-Jan Simons.

Sommige zaken leer je beter in homogene groepen en andere zaken leer je beter in heterogene groepen, zo stelt hij. Alleen moeten we dat dan ook zo organiseren. Het oefenen en het toepassen en het ontdekken doe je beter in heterogene groepen. Kennis verwerven doe je beter in homogene groepen.

Sharon Gesthuizen vat de discussie bondig samen en bedankt iedereen voor de inspirerende bijdragen.

En nu samen op naar de afsluitende borrel om na te praten over deze eerste dialoog van de BMK!

Lid worden of meer informatie?

☎ 085-0218500 | ✉

Info@maatschappelijkekinderopvang.nl |
www.maatschappelijkekinderopvang.nl

Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang
Koninging Wilhelminalaan 3, 3527 LA Utrecht

Copyright, BMK/04/17

